

„Il Lavoratore“
nekadaj in danes...

Kako nameravajo „demokratski“ tržaški časopisi kot „Il Lavoratore“ in „L'Unità“ operirati pomagati zdravim (1) silam jugoslovanskega naroda, lahko najbolje spoznajo vsi tisti, ki imajo priliko čitati zadnje umotvorbe teh dveh časopisov, ki ne izgubijo prav nobene prilike, da bi grajala in črnala prav tisto, kar sta se pred pol leta na usa usta hvalila. Pred pol leta se je zdelo prav posebno nekaterim glasnikom „Il Lavoratore“, da je ukrep ljudske oblasti v istem obsegu o zamenjavi 10.000 metrov z 5.000 jugolir, ki jo morajo izvršiti vsi delavci istrskega okrožja, kateri so uslužbeni v anglo-ameriški coni, najboljši pravičen in seveda tudi najbolj upravičen. Danes pa naenkrat ti gospodje obrnejo svoje prejšnje mišljenje in to, kar se jim je zdelo še pred pol leta pravilno, je danes le še maknacija „bande“ Babič. Uršič itd.

Kako so gledali na ta ukrep še takrat, ko se niso mogli, vsaj javno, ne, ponajti s tem, da stojijo na isti liniji z „Voce libera“ in ostalimi njej podobnimi časopisi, so nam najbolj dokaz njihovi članci, od katerih dva smo prinesli v našo večerajšnjo številko v primerjavo.

Bilo je seveda še več takih član- kov, a izbrali smo le dva, da jim pokažemo njihovo podlost in brez- načelnost, s katerimi oni obmeta- vajo danes vse, ki v njihov rog ne bovjto.

Koga pa bodo lahko prepričali, da je šele danes njihovo gleda- nje pravilno in da so bili takrat samo zaslepljeni? Tudi se tako za- slepljenost bi jim ne mogla kazati stvari v popolnoma drugačni luči, kot jo vidijo ti izpreobraženi danes ter si s takimi točkami pomagajo pri pomanjkanju boljših političnih argumentov, ki naj bi opravičevali njihovo umazano politiko in njho- va dejanja. Ker pa bi vsi tisti komu- nisti ne smeli nikoli lagati — kot trdijo tudi oni sami — prepu- ščamo našim čitateljem, da si utvir- zijo mnenje o teh, ki si domišljajo, da imajo pravico črniti in blafati druge, medtem ko bi imeli mnogo čela, če bi hoteli pošeno pomesti pred svojimi pragom.

ALI SI ZE NAROCNIK „PRIMORSKI DNEVNIK“

Zalostne ugotovitve

Da so delavci danes najbolj izko- riščani, je že vsem znana stvar. Toda, da se z njimi ravna tako, kot bi se ne smelo niti z živalmi, pre- sega že vse meje potrpečljivosti. Tak primer smo imeli pred dvema dnevnoma pri melioracijskih delih v Zavljah, kjer je zaposleno še pre- cejnje število tržaških delavcev, katerih težke razmere smo že v našem časopisu opisali. Včeraj okrog 7.15 so pričeli prihajati kot po navadi delavci, ker se nam- reče prične z delom ob 7.30. Enemu izmed njih je postalo slobi- ga bi zaradi tega ne zamudil svo- jega dela ter bi bil tako prikraja- n za plačo enega delovnega dne, je zaprosil tamka uslužbenega bolni- čarja, da bi mu dal kakšno pomir- jevalno sredstvo, ki bi mu pregnalo trenutno slabost.

Moramo na žalost ugotoviti, da je bil neki bolničar eden tmed tistih, ki se ne zaveda, da spada tudi on v delovni razred. Osorno je odgovoril delavcu, da ni še ura 7.30 in da mu zaradi tega ne more dati zaželeno pomoči. Ob

TRŽAŠKI DNEVNIK

Uslužbenci Assicurazioni Generali pripravljeni na odločno borbo za obrambo svojih pravic

Tudi uslužbenci Riunione Adriatica di Sicurtà solidarni v tej borbi

Med uslužbenci Assicurazioni Generali vlada že nekaj dni upravi- čeno razburjenje; vodstvo tega po- podjetja je namreč izjavilo sindikalnim predstavnikom, da je sklenilo zara- di znižanja stroškov odpuštili z de- la, določeno število nameščenecv. Gospodje iz vodstva podjetja se pri odločanju tako važne zadeve seveda niso spomnili, da bi morali o tem najprej razpravljati s predstavniki uslužbenecv, kot je bilo to določe- no, temveč so kar lepo sami skle- nili, da jim zaradi denarnega vpra- šanja ni več potrebno toliko usluž- benecv. In za njih se zadeva s tem konča.

Prav skupina odpuščenih uradni- kov bi šela deset oseb, ki so usluž- benici pri glavni tržaški agenciji. Ta ukrep je izdala direkcija iz Benetk. Torej tudi ta ukazuje v Trstu?

Toda takrat so gospodari želeli pri ureditvi svojih načrtov na trd oreh, ko so namreč popol- noma pozabili računati z borbena- stvijo svojih uslužbenecv, ki so pri- pravljeni in zaskrbljeni zaradi brati- ti interese vseh, še prav posebno pa sedaj, ko so na vidiku novi od-

pušitvi in je potrebna skupna borba za obrambo interesov delovnega razreda.

Toda še drugo vprašanje je, ki zahteva takojšnje rešitve, katero odločno zahtevajo vsi uslužbeni, to je vprašanje prilagoditve pokoj- nin današnjim življenjskim potreb- am.

Družba je vedno upravljala po- kojniški fond svojega osebja, to- da seveda ne v korist samih upoko- jencev, če pa je izplačala obresti, ki znašajo komaj pet odstotkov vsega fonda. Sami uslužbenici so prepričani, da bi se dal ta denar mnogo bolje naložiti, če bi seveda družba pri tem ne gledala samo na svoje dobičke.

Da bi rešili tudi ta problem, so uslužbenici Assicurazioni Generali iz Milana, Torina, Genova in Be- netk sklenili predati vsjo stvar v roke izvedencu, ki bi lahko razčisti- l star s pokojniškim fondom ter dosegel prilagoditev samega fonda današnjim življenjskim potrebam.

Cepprav se uslužbenici dobro zave- dajo, da so ta vprašanja zelo težko rešljiva in da je potrebna pre-

ALI PODPISATI SLOVENSKI NAPREDNI TISK?

ta način prepreči vsako stavkovno gibanje, ali pa celo stavko, v kate- ro so pripravljali stopiti vsi usluž- benici v primeru, da bi položaj za njih ostal neizpremenjen ter bi jim grozili nadaljnji odpušči.

Izvedeli smo, da nameravajo svo- jo solidarnost s uslužbenci Assicu- razioni Generali pokazati uslužben- ci Riunione Adriatica di Sicurtà, ki se dobro zavedajo, da sta ti dve družbi tesno med seboj povezani in da grozi njim v primeru odpuštev prava ista nevarnost.

Tako je začasno odločeno usluž- benecv preprečila izvršitev načrtov vodstva tega podjetja o odpuštit- z dela. Bodočnost bo pokazala, kako bodo dogodki potekali v naprej.

Poučevanje italijanščine na slovenskih šolah

Slovenske šole ne potrebujejo italijanskih učiteljev „specialistov“ Slovensko učiteljstvo ima dovolj strokovne usposobljenosti

V zvezi z določbo stalnega sta- tuta, ki pravi, da je slovenski je- zik na STO-ju drugi uradni jezik in da bi to še ne bilo dovolj, so in da je popolnoma enakovreden z italijanščino, je že v lanskem šolskem letu nastalo vprašanje, ka- ko se bo eden ali drugi jezik pou- čeval na osnovnih šolah. Italijan- ske šolske oblasti se hotele ustili- ti na slovenske šole italijanščino kot obvezen predmet, med tem ko bi na svojih šolah eventuelno smilost- nosno dovolili, da bi prišla sloven- ščina tja kot neobvezen predmet.

Take „prijeteljke“ hasnete, ki postanejo ob ugodni priliki ukazi, tržaški Slovenci prav dobro pozna- mo se iz prvih let fašistične dobe in jim prav zaradi te njihove po- dobnosti ne moremo preveč zaupati in jim verjeti. S tem namreč, da bi se uvedla samo italijanska konver- zacija med učno uro, bi pripeljali teren zato, da bi pozneje zahtevali, naj v tej uri poučujejo na sloven- skih šolah italijanski učitelji „spe- cialisti“.

Tudi ti za slovenske učence po- trebno še enkrat predelovati v tu- jem jeziku čisto šolsko snov, ki so jo že predelali v svojem jeziku in je zanje dovolj, da se nauče toliko italijanščine, kolikor je običajno za vsak tuj jezik, ki se poučuje dodatno in neobvezno.

Steer pa so naši učitelji stro- kovno dovolj usposobljeni, da bo- do dosegli najboljše uspehe pri pou- čevanju italijanščine, in bodo ti uspehi vsaj enakovredni onim tako imenovanim „specialistov“. Tudi kar se tiče metode poučevanja, bo zna- laše učiteljstvo gotovo izbrati naj- boljše, saj im izkušnje prav gotovo ne manjka in — kar je glavno — ono najbolje pozna slovenske otro- ke in njihove potrebe.

Vsekakor se bodo slovenski star- ši znali krepko upreti, če bi mor- da kdaj hoteli zopet upeljati na slovenske osnovne šole politiko „specialistov“. Dovolj je bilo za- strupljanja in potuževanja in na to žalostno preteklost smo Slovenci postavili težak kamen narodno- osvobodilne borbe in nešteti na- ši žrtvi.

Z ZAVEZNIŠKEGA SODISCA

Žaljeni so premočno odgovorili

Eden izmed tako običajnih spo- padov med zavezniškimi vojniki in civilisti je včeraj imel svoj odziv pred višjim zavezniškim sodiščem. Spopada so se udeležili štirje mladeniči, civilisti. Potem ko so v nedeljo 17. oktobra t. l. zapustili bar, so se počasi napotili proti do- mu. Pot jih je peljala skozi staro mesto, prečkali so Hortisov trg in prav na trgu Cavana se jim je približal pijan angleški vojak, ki jih je začel obmetavati z žalikva- mi. Ko se mu je približal eden od skupine in ga vprašal, naj pove, kaj ima, da jih žali, je vojak še enkrat izustil prejšnjo psovko. Obena so se pridružili še ostali trije člani skupine. Medtem je nek- do od skupine s pestjo mahnil vo- jaka po obrazu. Ta se je umaknil in na križišču ulice Cavana in Fon- tanone si je odpel paa in se pri- pravil na obrambo. Toda vsi štirje so bili pri njemu in mu seveda še marsikaj preveč prepričljivega pri- dali.

Tam na tleh bi vojak verjetno še dolgo ležal, če ne bi nekdo od skupine zamenjal vloga in postal usmiljen. Samarijan, Spremljal je nato vojaka v vojašnico. Tam je mož ponovil dogodek, isto so sto- ril njegovi prijatelji. Dva dni ka- sneje je napravila zapisnike voja- ska policija, nakar so bili vsi štir- je izpuščeni na časovno svobodo. Zato so se včeraj vsi štirje morali odgovorjati na višjem zavezniškem sodišču, kateremu je predsedoval gospod sodnik Bayliss. Štirje ob- toženci so bili Alfieri Penso, Ni- kola Soldano, Redento Missadin in Stelio Acerboni.

Opoldne je predsednik sodišča gospod Bayliss nameraval nadalje- vati proces popoldne, toda obram- ba je predlagala, naj bi razpravo odgodili vsaj za teden dni, ker je zaposlena z drugimi protit. Tedaj se je oglasil tožilec kapitan Dye, ki je predlagal, naj bi obtožence ponovno zaprl v primeru, da bi sodišče sprejelo predlog obrambe. Na podlagi motivacije odvetnika Cavallerija, ki je skupno z odvet- nikom Petraccom branil obtožence, je predsednik sodišča pristal na od- goditev procesa in odbil tožilec- predlog. Pač pa bo moral vsak ob- tožence položiti kavejco v višini 5 tisoč lir za podaljšano svobodo.

Deveti kongres zdravnikov za jetiko bo v Trstu

Na vabilo tržaškega župana od- vetnika Mianija, ki je povsod pri- jateljsko, pa naj bi to razstava, ples, prireditve, pogreb in pri tem seve- da pridno italijana domoljubna du- šta, je Zveza italijanskih zdravni- kov za jetiko odgovorila, da bo de- veti kongres te organizacije v Tr- stu. Poleg običajnih besed o potre- bi, da se obnovi tržaška sekcija te italijanske zveze zdravni- kov, je bilo tudi izraženo upanje vseh Italijanov, da bo Trst prema- lje vse težkoče na tem polju (v ita- lijanstvu namreč).

Sredi ulice je težko ranil prijatelja

V torko okrog 21. so mimoidoči v ul. Trento nenadoma začeli š- strelov iz samokresa. Ker so tako stvali v Trstu zadnje čase skoro vsakodnevni dogodek, se ljudje ni- so brigali več kot toliko in so šli po svojih poteh. Šele pozneje, ko so videli nekoga sloveca, ki se je oprjel zidu in se vleklo okrog vogala iz ul. Trento v ul. Rossini- ter se tam zgrudil pred vrati nek- tega skladišča, so mu nekateri pri- skočili na pomoč.

Ta slovec je bil Cipriani Domi- ni, ki stanuje v Sklednji, je pa doma iz južne Italije; Mislili so, da mu je slabo. Šele v bolnici je zdravnik ugotovil, da ima strel v prsih, ki mu je preluknjal pljuča in povzročil notranje krvavenje. V zelo težkem stanju so ga sprejeli na kirurški oddelku in včeraj se mu je stanje za malenkost zboljša- lo.

Ranjenec je izpovedal, da je ma- lo prej oddal proti njemu strele iz samokresa njegov prijatelj, o ka- terem je vedel samo, da se ime- ljuje Paolo in da stanuje v ulici

KOLEDAR

SPOMINSKI DNEVI
1943 so bili hudi boji med partizan- skimi enotami in Nemci na Ratišču.

Cetrtek 18. novembra
Milko
Sonce vzhaja ob 7.08, zahaja ob 16.31. Dolžina dneva 9.23.
Luna vzhaja ob 17.32, zahaja ob 9.09
Jutri 19. novembra
Elizabeta, Lila

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

za Tržaško ozemlje

V petek 19. t. m. ob 20 premiera
Gogoljeve komedije

„Ženitev“
v dvorani Kina ob morju

Agatjo Tihonov igra Steika Droiteva, ženine igrajo tovariši: Jozko Lukeš, Josi Košuta, Jozé Babič in Božo Podkrajsek. Posre- dovalce igra Angela Rakarjeva in Rado Nakerst. Nastopajo še: Vera Remčeva, Ernest Zeta in Josip Fliser. Režija in scena: Jozé Babič.

Prodaja vstopnic v cetrtek 18. in petek 19. t. m. pri blagajni Kina ob morju od 11 do 13 in eno uro pred pričetkom predstave.

PRESKRBA

Razdeljevanje moke in fižola. Da- nes bodo začeli v mestu in podeželju deliti po 1 kg bele moke na odrezku III. in IV. — testenine ter po 1 kg belega fižola na odrezku XIV št. 27 in 28 živilske nakaznice.

Trgovci, ki nimajo na zalogi om- enjenih živil, naj dojdajo pri obini- štem prehranjevalnem uradu osroma Sepralu nakazila. Konec razdeljeva- nja 30. t. m. Cena v mestu-moka 83, fižol 80, v podeželju-moka 85, fižol 82 lir za kg.

Dvig nakazil. Do danes morajo vsi trgovci dvigniti pri občinskem preha- njevalnem uradu nakazila oljnega olja. Isto naj stori vodje podeželskih prehranjevalnih uradov pri Sepralu.

Olje za tovarniške, podporne, civil- ne in vojaške menze. Upravniki im- enovanih menz morajo dvigniti danes pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila oljnega olja za prvi del tekočega meseca.

ENOTNI SINDIKATI

Obvestilo pekom. Opozarjamo peke- darske in strojarne kvalifikacijske spri- čevalo, ki bo izdano po partitiski komi- siji, kakor je bilo sklenjeno med sin- dikalnimi organizacijami in zvezo pe- kov po pravilniku paritetne in kvali- fikacijske komisije. Spricvalo si mo- rajo prebrskati tudi brezposelniki. Obrazci za prošnjo so na razpolago na sedežu v ul. Imbriani 5-1 soba 18.

IZLETI

Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo 5. decembra izlet na Trstel skozi železna vrata in Dornberg. Od- hod ob 6 iz ul. F. Severo. Vpisovanje v ul. F. Filzi 10-1 in v Rojanti v žv- ljujnu 23. t. m.

Smučarsko planinsko zimovanje PDT. Planinsko društvo v Trstu pri- redi v letošnji zimi okrog božiča in novega leta smučarsko planinsko zi- movanje na Pokljuki (1400 m) nad Bledom, in sicer v treh enoletnih obdobjih (Kor hoče, si lahko podaja- jimo zimovanje za več kot en teden). Prva tedenska skupina bo zimovala od 19. do 26. decembra, druga od 26. decem- bra do 2. januarja in tretja od 2. do 9. januarja 1950. Ker gre za najlepše smučarske terene na Gorenjskem, za prvostopenjsko hotelsko oskrbo ter je vratacun že istočasno prevoz z direkt- nim avtom tja in nazaj po zelo zme- nih cenah in ker je število mest ome- jeno ter v precejšnji meri že krito, opozarjamo, da naj se interese ti- kaj prihlase v ul. F. Filzi 10 t. m. nad- stropje od 17 do 1 vsak dan.

Tudi pojasnila prejmejo interese ti v ul. F. Filzi.

Tržaška borza

Zlati šterling 9.400, papirnati šter- ling 1.820, dolar (telegrafski) 658, od- lar 640, švicarski frank 164, 100 fran- coskih frankov 140, avstrijski šiling 15.

ROSTVA, SMRTI IN POROKE

17. novembra 1948 se je v Trstu ro- dilo 7 otrok, umrlo je 10 oseb in po- rok je bilo 7.

Cerkvene poroke: uradnik Di Mona- co Ivan in šivilja Dami Glaginta, mornar Martinelli Franc in prodajalka Giovanna Rivljana, uradnik Slamoni Mark in gospodinja Belgrado Tereza, pek Campisi Josip in gospodinja Pe- man Antonija, uradnik Stefan Mar- cello in gospodinja Karavoda Ana, vojak ameriške vojske Furel Leo in snalikha Capitanio Ivanika.

Umrli so: 64-letna Wiser Angela vd. Bežalj, 78-letna Miklavc Agnese vd. Krečič, 67-letna Skubla Marija pr. Peterne, 67-letni Vesnaver An- dreja, 44-letna Božilav Marija pr. Nardelli, 78-letna Fas Dionizjo, 61-letna Jerman Nela, 44-letna Trevisan Lo- renza pr. Milan, 72-letni Stoppani Ar- chimede.

Usoden padec desettletnega dečka

Včeraj malo predpoldne je pri- peljal oče s privatnim avtom v glavno tržaško bolnično svobodo si- na 10-letnega Ivana Delbello iz St. Petra blizu Pirana. Deček je imel pretres možganov, zlomljeno nosno kost in izbitih precej zob. Zaradi pretresa možganov se deček ni ni- česar spomnil in ni vedel pove- dati o vzrokih poškodb. Oče pa je izjavil, da je bil sin prejšnji dan ob 15.30 pred vaško šolo, kjer se je igral z drugimi učenci. Pri igri pa ga je po nesreči ali pa nalašč nek njegov tovariš pahnol po stop- nicah, da je izstopil ravnotežje in padel tako nezgodno. Verjetno bo moral ostati v bolnici na zdravlje- nju nekaj tednov.

Promet v tržaškem pristanišču

V torko so priplule v tržaško lu- ko naslednje ladje: ameriška „Greenhaven“ z 9.982 tonami žita iz Filadelfije, Norveška „Ellin Horn“ je pripeljala 2050 ton raznega bla- ga iz Gancve in italijanska „Monoi“ polisa iz Eireja 150 ton smole. Prizni sta prišli italijanski ladji „Gianna“ iz Ravene in „Sebastia- no Venier“ iz Benetk.

Italija je odpeljala švedska lada „Jonasson“ v Benetke 200 ton raznega blaga in 700 kub. metrov lesa, ameriška ladja „Yakas“ je od- peljala v Pirej delni tovor razne- ga blaga in utežnega Romuna Ché- rucuta, o katerem smo že pred dne- vi pisali. V Pirej je odplula tudi ameriška ladja „Conrad Viser“.

Dr. GAETA

ZOBOZDRAVNIK

Zdeluje proteze v jeklu, zlatu, kovčku in plastiki. Največja go- ranacija. Sprejema od 10 do 12 in od 15 do 18. (Govori slovenski). TRST, UL. TORREBIANCA št. 43.

VOGAL UL. CARDUCCI

Podjetje ŠVARA

Elektromehanična delavnica za avtomobile in motocikle

TRST ul. Giulia št. 28, tel. 29-395

ZADRUGA PRODAJALCEV KURIVA

z. o. z.

URAD: ULICA DELLE MILIZIE. SKLADIŠČE: ULICA DELLE MILIZIE (Montebello).

Dobavlja po svojih članih: oglje, trboveljski premog in drva

Fizkultura

Pred odhodom naših telovadcev v Ljubljano

Moška in ženska telovadna vrsta Tržaškega ozemlja sta se dolgo ča- sa pripravljali in posledno treni- vali. Končno je prišla prilika, da se bosta obe vrsti izkazali. Sicer je nasprotnik — ljubljanska vrsta — zelo močan, in jasno je, da ne sme- mo pričakovati uspeha, oziroma boljše rečeno zmage, kajti po uspe-

TRŽAŠKA TELOVADKA PRI ODSKOKU Z DVOVINSKE BRADLJE

hu v uspeh upamo, ker polaga vrsta precejšnjo važnost na našega naj- boljšega telovadca Milosa, kjer bo na vsak način lahko prinesel vsaj prvo mesto na konju, da ne govorim o drugem orodju. Drugi telo- vadec Lado Janovski ima možnost uspeha v prosti vaji in preskokih čez konja, dasiravno bo imel v Ljubljani Longki hudega na- spronika, ki je vrhu tega bil še član olimpijske reprezentance Ju- goslavije. Ostali člani naše repre- zentance bodo morali pokazati, kaj so se naučili in čeprav vedo, da imajo pred seboj rutinirane Ljub- ljance, bodo šli na tekme z upa- njem na dober uspeh.

Zemski vrsta je sicer bolj pri-

TRI MESECE BO SEDELA

ker je imela predolge roke

Iz policijske kronike je razvidno, da precejšen odstotek sporov in tu- di spopadov pride iz lihipnih povol- nih razmer in to zaradi stanovanj- ske krize, ko se ljudje stiskajo po stanovanjih kot podnajemniki in si morajo deliti kuhinjo med seboj.

Tudi gospa Rudman, ki ima stan- ovanje na Hortisovem trgu št. 7, ima dve stranki, podnajemnika. Pr- va je gospa Jospina Romani z mo- žem, druga pa neoznanjena Elvira Piva. Slednja je, kot kaže, zelo do- ločna žena. Gospodinja je že ime- la z njo opravka. Piva je je namreč ovdela komisiji za stanarine in zahtevala, naj ji znižajo najemnin- o. No tistega dne, ko je nastal spor med obema podnajemnicama, je bilo približno takole, vsaj kakor je razvidno iz sodnih zapisov in več- rajšnje razprave same.

Na kuhinju v kuhinji, do kate- re sta imeli pravico po pogodbi obe ženski, je Romani kuhala svojemu možu kosilo. Med njb in njeno go- spodnjo pa je kot običajno mirno potekal prijeten razgovor. Tega je namreč pretrgala Piva, ki se je prav tako opirala na pravico do uporabe kuhinjske in z nago kre- tno odmaknila z ognja lonec s fižo- lom, da bi tako priključila svojo jed. Seveda je Romani takoj interveni- rala v obrambo svojih pravic. To- da tudi Piva ni hotela hotelu popu- stiti od svojega. Med njima so po besedah takoj začela prevladovati prepričljivejša sredstva. Naskrat je Piva pograbila zametalko in že jih je Romani z njo dobila po nosu. Mimogrede je treba omeniti, da dva dni prej ta nos okusil vso težo tega umivalnika, ko si v podob- nem sporu.

K sreči pa je kmalu posegel vmes Romani mož, ki se je takoj po- tegnil za svojo ženo in zagrozil na- spronitki, da jo bo raztrgal na kosce. Ker pa je bil mož uvidev- nejši in ker spoštuje zakone, je za- davo prijelj policiji. Zato se je včeraj jutraj moral Piva zvečer- varjati pred tukajšnjim okrajnim sodiščem. Obtožnica ji je očitala, da je povzročila lahke telesne po- škodb in da je grozila svoji na- spronitki. Sodišče je obtožnico sp- znalo za krivo dejani, ki jih ji je obtožnica naštevala. Zato je bi- la obsojena na tri mesece in 15 dni

ko pa stalno prikačuje dve točki, da se prerine na čelo lestvice. Col ILVA, Arzenal in Primorje se bodo ostro borili, da bi le prišli na vid- nejša mesta. Kolonja bo brez dru- gega skupno z INAM-om skušala popraviti, kar je do sedaj izgubila. Ostane nam še Nabrežina, ki je po- kazala veliko voljo in ne bomo se motili, da bo skoraj gotovo zasedla vidnejše mesto, ko bo odigrala dve odločevalni tekmi. Rocol in Monte- bello sicer objubljata izboljšanja, vendar do sedaj leže prav na koncu lestvice.

Prvenstvo prve skupine je šele v razvoju. Magdalena B je na čelu lestvice s svojimi tremi zmagani, toda Redivo in Sv. Alojz prejšjo na ugodno priliko. Borbe v tem prvenstvu bodo prav ostre, posebno med Glisnicio in Domijom, Opčina- mi, Rojanom B in Partizanom. Jasno je, da Elektra in Koštalunga B ne bosta hotela ostati na dnu lestvice, toda njihov obstanek je prav resno ogrožen.

GOSTOVANJE JUGOSLOVANSKIH TENISKIH IGRALCEV NA SVEDSKEM

Dinamo je premagal Royal Club 4:3

Pretekli teden je bilo v Stock- holmu prijateljsko mednarodno sre- ranje v tenisu med zagrebškimi Di- namom in Royal Clubom iz Stock- holma. Za Dinamo so igrali Mitič, Branović in Palada, od švedskih igralcev pa so nastopili Bergelin, Johansson Edeek, Jacksen, Gavali in nazadnje tudi znani von Cramm.

V dvoboju sta bila najbolj uspeš- na Branović in Palada, medtem ko se Mitič ni mogel uspešno protiviti svojim nasprotnikom. Rezultati so bili naslednji: Palada:Johansson 3:6, 7:5, 6:4; Edeek:Mitič 9:11, 6:4, 4:6. V igri dvojice sta Bergelin in Johansson premagala Mitiča in Palada s 6:4, 6:4. Branović je v zanimivji pre- magal Jacksena s 6:2, 10:2, 6:2. Palada:Gavali 6:0, 6:4; Johansson: Mitič 6:4, 7:5; Branović:von Cramm 6:1, 5:7, 6:1.

Jugoslovanski teniški igralci bodo sodelovali tudi na turnirju za pr- venstvo Skandinavije, ki bo v Pro- penhaganu (Danska). Na tem tek- movanju bodo sodelovali tudi naj- boljši evropski igralci kakor Asbott, Cuccelli, Johansson in von Cramm, ki je nedavno premagal Bergelina in Johanssona. Turnir bo trajal od 21. do 28. novembra.

V okrožnem prvenstvu imajo kraške čete prvo besedo. Sv. Mar-

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Pustetov govor je iznenadil ne le slovenske člane KPI marveč tudi vso italijansko javnost

Govor občinskega svetovaleca Pusteta je vedno odmeval po slovenskih vseh okrog Gorice in tudi v mestu samem. Vsi smatrali, da ni bil to govor pri prvi seji občinskega sveta kar tako spontano nastal, ampak s strani federacije do- ro premisljen. Drugače tudi ne more biti, ker vse skupine, od de- mokratičnejših do MSI, so bile trdno prepričane, da bodo svetovalec DRS govorili v slovenskem jeziku, dru- gače tudi ne more biti, ker si je DRS postavila točen in jasen pro- gram. Kakor smo tudi mi obvešče- ni, se so vsa predvidevanja za prvo občinsko sejo obravnavala pri vseh političnih skupinah že dober teden prej. Prav gotovo je tudi KPI razveljavila predhodno svoje stališče, tako naj bi se obnašala napram slove- nskemu jeziku. Vsa poštena komu- nista, pa naj bi bil to slovenske ali italijanske narodnosti, je dobro vedela, da nauk marksizma-leniniz- ma ni največje medsebojno spošto- vanje med različnimi narodnostmi, da se ni lahko svobodno in neovi- nano razvijalo, ker le dobro izra- žen človeški slovesni družbe lahko lahko koristi skupnosti. Vsa člane slovenske družbe pa si svoje znanje najbolj utrdi v materinem jeziku. Tudi govor komaj minule narodno- osvobodilne vojne je bilo, naš je v prvi vrsti zagovarjal vsem narodom, komaj onim, ki so bili v pretekli- sti tlačeni, vse svobodnosti in pra- ve. Na vzhodu so skoro vse de- mokratične države uredile svoje odnose do narodnih manjšin na na- jbolji demokratični način, najlepše- ga glede na to pa nam daje Sovjetska zveza, kjer so enaka vprašanja že od- novo vzorno urejena. Prav nič ne- razumljivo je v tem vprašanju FLRJ, ki ne preneha trditi, da dvigne kul- turno-zastopalskih narodnih manjšin in zato nudi največje pomoč.

Prav radi tega so Slovenci, ki so ostali svoj glas za KPI, čudijo, ka- to se more ob takih prilikah vzki- nati Sovjetski zvezi, ako se njeni principi marksizma-leninizma ne- podpirajo. Prav goriska federacija je po svoj odgovornikemu v občin- am sveta bila prva izbrana za to- liko prejšnjostjo. Zato je govor Pusteta osupnil ne samo člane ter slovenske narodnosti, ampak tudi italijansko javnost, ki je v- se čas volitev imela priliko prebi- ti velike lepake goriske federaci- e, kjer so zagotavljali Sloveni- am vse narodnostne pravice in- kar je federacija prevzemala vse- lastnosti, braniti pravice slovenske narodne manjšine.

Vse javno imenitje obsoja prav- zadi tega gnoje svetnika Pusteta, ki je bil izvoljen s pomočjo slo- venskih glasov in se komaj nek- liko po izvolitvi iznevelj programu, katerega je pri federaciji sam po- nagal sestaviti. Njegove besede so- mo premisljene izgovorjene, zato- to tem bolj živo zdale vse pristaje- komunistične partije, ki se s tov- rustetom prav nič ne strinjajo.

Tov. Pusteto je bil priča tri- desetletnemu zatiranju slovenske manjšine in priča vseh grozot pra- nar minule vojne, ko se je bila ena največjih bitk za svobodo narodov, bama kot član goriske KPI in iz- voljen v občinski svet javno izpo- roduje prav nasprotno in zabre- ruje slovencom, da bi javno govo- rili v materinski, kam plovemo?

Sodnijska kronika

Včeraj so imeli na sodnji v Go- rici zopet polne roke dela. Pod- vodstvo priletnega prvega sodni- ka dr. Sleno so pretrlesi okoli tri- deset sodnih primerov.

Med prvimi je bil klican v sodno dvorano 28-letni Ivan Feregutti iz Camilliana, ki je zakrivil celo vrsto zločinov. Omenjeni je namreč vr- sto izterjal podporo od Zveze voj- ninih povratnikov, kjer se je pred- stavil kot povratnik z ruskega boji- šča. Od te zveze je več mesecev zaporedoma prejel po 2000 lir. Omenil se je nadalje tudi do ob- kupa podpornice ustanove, od ka- rih je več časa prejemal hrano in

MALI JOHN JADRAN

(Nadaljevanje iz včerajšnje številke.)
«Nekje sredi morja. Sredi noči. Pri to nas spi na laži, namerja- ni v domovino. Jutri, ne, danes. Tudi če čutiš trdo pod nogami. To hladno zimo, ki ti ločuje od doma. Da, zlagali bomo temno, izstopili v Splitu na isti Kras, ki se nepričakovano vleče za gor do Ljubljane in Trsta in Na- varenje in... Da, domov. Pisali ni- so tri leta, ja, nisem pisal tri le- ta, o meni govorijo mlađi, da me ni več. Jaj, kako bo, ko se bom vrnil, saropat na ključke, s težkim, imenitnim korakom vojaka sto- pit na cementni salit...»
Nasmehnil se je sam sebi.
Nekdo v nasprotnem kotu si je prijel cigareto.
«Pa sem mislil, da vsi spijo, ali je rekla po tihem. In imelo ga je, da bi se po tihem spizal čez vso ta telesa, ki so kakor mrtva telesa v oblokom snu, do nezna- koma kadila. Potprejvali bi ga po rami, dobili od njega cigareto...»
«Jaj, kako strastno bi sedaj kadil, oblokom v pljuča ob uri tuđne nočne prisilnosti...» — in se za- nese 2. nima v pomenek.

Vozni red vlakov

Prilohodi:
Iz TRSTA: 6.10, 8.07 (iz Ronk ukinjen ob nedeljah), 8.45, 12.55, 13.50, 16.54, 18.34, 20.45.
Iz VIDMA: 6.13, 25.7 9.47, 13.57, 16.52 (ukinjen ob sobotah), 18.45, 21.12, 23.30.
Odohodi:
Za TRST: 6.10, 7.29, 9.50, 14.25, 18.40 (za Ronke ukinjen ob nede- ljah), 19.47, 21.27, 23.40.
Za VIDEM: 6.25, 8.49, 18.00, 14.00, 18.57, 19.37, 20.50.

Čuden povratek

Helena Zeiss por. Kogoj je bila včeraj klicana na gorisko politijo, kjer jo je čakalo res lepo presene- čenje. Agenti so ji namreč vrnili kolo, ki so ga ji neznani ukradli pred nekaj dnevi. Kogojeva se mo- ra za zahvaliti najditelju Gra- zianu Daridaju, ki je kolo oddal na politijo, čim je manj naletel pod oboki v Raštelu.

Ni še konec tatvin

Včeraj so stari, a še vedno ne- znani tatovi, odjedali kolo 27-let- nemu Romanu Bufoinu iz ul. Car. ducci št. 14. Kolo je vredno okrog 16.000 lir.

Vesti iz Benetije

KOSKA

Kosca je vas, kjer živijo samo benetški Slovenci. Za dušnega pa- stirja pa je neki Italijan, ki se pa nikakor noče potruditi, da bi se naučil slovenskega jezika, katerega edino poznajo domači župljani. Ta- ko se dogaja vsako nedeljo, da pri- diha pred polno cerkvijo ljudem v čisti italijanščini, a da ga večina ne razume.

V takem dolgočasju se seveda žene med seboj pogovarjajo, možje pa premlevajo gospodarske razme- re. Domačini bi si želeli takega pastirja, ki bi jim govoril v ra- zumljivi benetščanščini ali v knji- ževni slovensčini in ne v jeziku, ki ga ne razumejo.

Skrb duhovnika za ljudstvo se izraža tudi ob priliki pogrebov. Šaj je vsem znano, da smo Benet- janci zelo siromahni. Kljub temu je župnik iz Kosce zahteval od neke družine kar 3000 lir za pogreb čla- na družine. To pa že ni socialno, še manj pa v zvezi s kriščanškimi načeli usmiljenja. Pri računanju je- že dobro razume z ljudstvom, pri- dike se mu pa ne zdijo tako važne.

(Iz «Sočes».)

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Množični sestanek podružnice ES uslužbencev PTT za Istrsko okrožje

V dvorani Ljudskega doma v Bu- jah je bil v nedeljo v navzočnosti 84 članov in dveh zastopnikov okrožnega odbora ES množični se- stanek uslužbencev PTT.

Tovariš tajnik Košela je otvoril sestanek, predlagal dnevi red s sedmimi točkami, ki je bil odobren, in je nato podal politični pregled. Dotaknil se je borbe med kapitalizmom in demokratičnimi delav- skimi množicami v svetu. Kapital- izem se brani kot ranjena zver in opozarja vse, kar mu je dosegljivo. To demokratičnih množic ne plaši. S Sovjetsko zvezo na čelu koraka- jo v boljšo bodočnost.

Na tem delu STO-ja so bili zad- neže čase veliki dogodki. Imeli smo razstavno gospodarske delavnosti, ki je predstavila ne samo tržaško in romsko reakcijo, ampak tudi do- mače ljudstvo, ki prej ni vedelo, s kakšnim bogastvom razpolaga.

Trdno povezani med seboj, v bratstven sodelovanju med Slove- ni, Italijani in Hrvti, in naslonje- ni na bližnjo Jugoslavijo, bomo na- pravili v prihodnje še več in boljše.

Verdi, 17. aljubezen, ki ubljea. VITTORIA, 17. «Prilistnik», P. Calvert in M. Graham. CENTRALE, 17. «Predno nas obsesio», E. Karlof in E. Keyes.

MODERNO, 17. «Ljubzen v Sigma Klju» E. Knox in R. Hunter. EDEN, 17. «Most San Luis Rey», L. Bari in F. Lederet.

TEKMOVANJE IN NORME USLUŽBENCEV PTT

V maju letos ali je podružnica PTT-ES zadala nalogo: a) katera pošta bo v strokovnem pogledu naj- boljša, b) katera pošta bo imela številčno največje udeležbo na se- stankih množičnih organizacij, c) katera pošta bo napravila največ prostovoljnih ur na terenu in v u- radu.

V strokovnem pogledu je zmaga- la pošta Piran, ki je imela največ strokovnih in študijskih predavanj o PTT službi. Druga je pošta Bu- je, tretja pa Marčje. S številčno udeležbo na množičnih sestankih in izgradnji ljudske oblasti pelje v socializem. Socializem pa ni mo- goč brez planskega gospodarstva in na vseh poljih javnega življe- nja. Pošta je kot kulturno-promet- na ustanova in zato važen faktor v življenju vsake države.

V kratkem bo vse osebe PTT pre- jele dekrete z navedbo novih po- ložajev in plač v stroki. Potrebno je poudariti, da bodo plače pov- šane vsemu osebju. Z novim letom ostalo, se bodo zbrali pod lipo in se prešeli. Se sedem nas je, bodo rekli drug drugemu...

Ko je z nahrbtnikom na rame- nih, in s puško v roki stopijo na krov, udihnil globoko v pljuča morskoro sapo in se razgledal po veličastnem obzorju med morjem in nočjo, ki se je raztezala pod posameznimi zvezdami, izgublje- ni v ozkih zaplatah jasmine sredi oblačnega neba, se je po- čutil kakor odraslejši. Ne samo da se mu je telo do kraja osveto- žilo, prežeto od dobronagane no- čnega hladu. Sama zavest se mu je izbiistrila, in možgani so začutili neko prozorno jasnost, trezno se je zavedel samega sebe. Na krovu je bilo tudi vse polno, vendar malo manj kakor v pod- lađu. Tu so tovariši po večini bdeli, jeali in kadili, se spreha- jali in se pogovarjali. Včasih se je mednje vnel smeh, naposkati kakor njihova mladost. Nekaj je kipeło v teh Kraševih in Vi- pačevih. Tržaščani in Gorčani, po večini fantih izpod dvestetih let, kakor bi šel skoznje omami- včirki: «V domovino».

Ivo je stopal od gruč do gruč- de in se je privojeno prostoduš- nostjo vpletal v razgovore, ki jim je v hladni nočni tišini prila- skoval z nenavadno notranjo od- zivnostjo. In spominil se je tolikih noči na Krasu, ko se je, šedeč med vaskimi fanti okrog občin- skega vodnika, pogovarjal brez

Obsodba protiljudskega duhovnika

V torek 9. t. m. se je moral za- govarjati pred okrožnim sodiščem, ki je zasedalo v Tolminu, pod pre- sedstvom tov. Venturinja, župni upravitelj iz Breginje Leopold Kon- čan zaradi kaznivih dejanj proti ljudstvu in državi.

Končan Leopold je bil vzgojen v ljubljanskem semenišču, 5. maja 1945 je obsojeni Končan pobegnil iz Ljubljane na svoj dom v Polhov gradec in od tam z belogardistič- nimi tolpami in ostalimi narodnimi izdajalci na Koroško ne zaradi stra- hu pred ljudstvom, marveč iz glo- bokega sovražstva do vsega, kar je naprednega, s trdnim namenom na- daljevati borbo proti ljudstvu. To dokazuje vse njegovo nadaljnje iz- dejalsko početje, kajti iz Avstrije, iz taborišča v Spitalu, je zašel v semenišče Serraglio v Italiji, kjer je dobil mašniško posvečenje in na- ročilo za njegovo protiljudsko de- lovanje. Prišel je v Gorico, od ko- der je bil poslan v Solkan, kjer je prišlo do praktičnega izraza njegove sovra- žnosti do vsega naprednega.

Povezal se je z narodnimi izda- jalci v Gorici, ki so nam vsi veči- nomo poznani iz procesa proti bi- tenčevski skupini v Ljubljani.

Za tujo obveščevalno službo je prišel zbirati podatke o članih KP v Solkanu, pri čemer se je hotel poslužiti neke članice OE, ki pa ga je ostro zavrnila. Ker tam ni uspel, se je v ta namen poslužil svoje or- ganizacije «Marijine družbe in

bene stvarnosti. Ostal je po navo- dih tuje obveščevalne službe z namenom, da bi se nadalje rovali proti obstoječemu redu v FLRJ. Skušal se je vrniti v organe držav- ne tajne. Sril je nerazpoložen do ljudske oblasti in obetal preobrat, ki bo v kratkem; naniževal je na armado ustašev in belogardistov na Koroškem, ki je pripravljena na intervencijo, o križarjih, ki se baje že borijo nekeje na Hrvaškem itd. Ko je bil na zaslšanju pred sodi- ščem vprašan, ali priznava, da je govoril okrog, da obstoječa držav- na ureditev FLRJ ne bo trajala, se je čisto po jezuitsko izjavil in izjavil, da priznava v celoti, da je to govoril, vendar pa samo zato, ker sira tej zemlji ni ničesar stal- nega, ampak vse minljivo.

Ko je v Breginjo spoznal, da za- radi zavednosti prebivalstva ne more dalje rovariti, ki je čutil, da so mu organi varnosti na sledu, se je odločil za beg preko meje, da se aktivno priključi emigrantski re- akciji in vojnini zločinom za bor- bo proti FLRJ. Zaradi budnosti stražarjev naših meja, pa se mu je namera ponestrela. Vendar je še v zadnjem trenutku napravil obupen poskus, da se za ceno ubo- ja prebije preko meje. Rval se je z graniciranjem, da bi mu izrazil brzoželost ter mu grozil s smrtjo, kar pa mu ni pomagalo; izročen je bil ljudski oblasti.

Sedaj je dobil pred ljudskim so- diščem zaslišeno izjavo: 15 let pri- silega dela, 5 let izgube držav- ljanskih pravic in 5 let izgona iz domačega kraja po odsluženju kazni.

Poplavlenci se zahvaljujejo ljudskim oblastem za izkazano pomoč

Na naše uredništvo v Kopru so družine iz Silevojske doline, ki so bile oskodaevane vsled zadnje poplave, poslale naslednje zahvale; katero radi volje objavljamo.

OKROŽNIM, OKRAJNIM IN KRA- JNIM LJUDSKIM OBLASTEM V KOPRU

Podpisane družine, oskodaevane vsled zadnje poplave dne 8. novem- bra, ki je zavzela obseg, kot se ga že desetletja ne spominjamo, čuti- mo dolžnost, da se zahvalimo kra- jevnim, okrajnim in okrožnim ljudskim oblastem za takojšnjo po- moč, ki so nam jo nudile pri rešo- vanju inventarja, živil in živine in za materialno pomoč. Moramo poudariti, da nismo dobili tako hit- re in nagle pomoči pod prejšnjim fašističnim režimom nikoli. Ljudska oblast pa se je za nas zavzela tako.

Ta podružnica ES PTT stroke je 102 člana. Nekaterim izmed teh je od- bor preskrbel stanovanja. Vsem članom so bili izdani boni za 3000 lir. Revnejšim članom je odbor pre- čel obloko in obutev. Vsi usluž- benec pa so dobili letno in zimsko uniformo ter čevlje.

Stenčaz v Kopru dobro napredu- je, dočim v Bujah in Piranu skoro spi in ga bo treba zbuditi.

BODOČE DELO IN NALOGE

Ta podružnica ES PTT stroke si je zadala na tem sestanku nasled- nje naloge: 1. tekmovanje za prvi maj, 2. strokovno dviglanje kadra, 3. študijski krožki, 4. določeno šte- vililo ur v predavanjih o PTT stro- ki, 5. strokovni sestanki, 6. praktič- no vezbanje na pošti, 7. risanje je- zelnihših prog, 8. splošna štednja, 9. udeležba na množičnih sestankih množičnih organizacij, 10. prosto- voljno delo na terenu in 11. pro- stovoljno delo v uradu.

Ker se je pokazala potreba po iz- popolnitvi odbora, so sledile volit- ve. Bili so izvoljeni: tov. Omanen Jožef za predsednika, Košela Boris za tajnika, Košuta Brigita za bla- gajnika. Poleg teh je bilo izvolje- nih še sedem tovarišev za razne referate, dva tov. v nadzorni odbor, trije za pododbor v Portorožu in dva za pododbor v Bujah.

V nočni srajci na policiji

Včeraj zjutraj ob 3.30 je prišel na policijski komisariat v ul. Her- metičnega gost v obiske. Ta- krat namreč se je predstavila služ- bujočemu policaju 42-letna Jolan- da Airoldi iz ul. De Amicis 29 in ni imela na sebi nič drugega kakor nočno srajco.

Na vprašanja zašudenih police- ajev je začela zgodnja obiskovalka zelo čudno in zmešano govoriti, ta- ko da so kmalu ugotovili, da je re- va zmešana. Zato so jo pridržali na policiji in policijski rešili voz.

Odločba o zamenjavi evidenčnih tablic

Po pooblastilu prometnega oddel- ka VUJA z odredbo št. 2-48, in na podlagi Pravilnika o cestnem redu z dne 24.7.1945 in odloka o šofer- skih izkaznicah z dne 7.8.1945 (U- radni list PPN00 1-1945) izdaja oddelek za notranje zadeve IOLO naslednje.

ODLOČBO
o zamenjavi evidenčnih tablic in o reviziji vseh motornih vozil v prometu in izven njega.

Dosedanje evidenčne tablice za motorna vozila z značko SP ozirno- ma HI se zamenjajo z novimi.

Lastniki motornih vozil vseh vrst v prometu in izven njega so dolžni vozila prijaviti zaradi revizije na- slednje:

1. člen.
Voga la voga barchetta.

Tedaj prideta dva policaja. Eden zavpije: «Non si deve can- tare sciavola» Zdal jim bomo za- orgafali, smo si rekli. Eden po- begne, res. A drugača primemo in flosk v jarek.

Mornar se je iz zadovoljstva nad pripovedovanjem zamešal sam sebi. Koj pa je ponel, ka- kor bi hotel nekaj popraviti:

«Ampak ni utonil fezelj, o ne. Samo malo počofotal je, ha ha ha...»

Fantje so se zamešali, morda bolj mornarju, ki so mu nepre- stano nosili pijače, kakor njegovi zgozbi.

Ivo je naučen pomoči roko staramu:

«Dobro si povedal, tovariš, uša čast! Ampak» je nadaljeval v taljujo zapovedujočem tonu, obr- njen k tovarišem — «pogovarja- se bomo le, če bo na prodaj kaj cigarete»

Cigarete so mu začele frčati v naročje, da jih ni mogel spro- tičiti. Ko jih je pobral ni si eno pri- gibal, si je sunkovito urgal na hrbtnik z ramen, kakor bi se ne- česa domislil.

«Sedaj sem se spomnil, je re- kel, prišel je nahrbtnika v m- kel obvoč okoli dveh kosov in m- kel vsul na pod sredi tovarišu: Nato je prisel in se začel raz- govarjati, kakor bi bil že zdu- nav med njimi. Pripovedoval je sujo zgozbo, kako je pred dva- ma dneva mogoč pobegnil od Ang- ležu, se s tovarišem pripeljal po- noči s kamionom v Bari, se pri- javil jugoslovanski komandi in se v gostini na postaji pridružil to- varišem, ki so čakali na odhod iz Ljubljane: v popolni treznosti so se fantje smejali sinojnim prizorom, ko so si nosili iz kleti vno in štenjarih in v pozdrav- svobodi raztreščili nekaj kozar- cev ob strop...»

Ko se je začelo daniti, je Ivo vstal.

Jutra je hotel pričakati na no- gah, vzravan na krov, z roka- mi, naslonjenimi na ograjo, ka- mor je od časa do časa brižnila mornica, z očmi zagledanila v sončni vzhod nad morjem in i- skočilo z vročino neučakanostjo prve obrise kopnega.

(Nadaljevanje v sobotni šte- vilki.)

V rešitvi nacionalnega vprašanja se zrcali značaj revolucije v Jugoslaviji

Govor maršala Josipa Broza-Tita na slavnostni seji Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nad 20 let so živeli naši narodi v pogojih neenakosti; nad 20 let se je poskušalo doseči enotnost vrsikov, ne pa enotnosti narodov. Nad 20 let je buržoazni tip pisal, da so Jugoslavi dosegli svojo enotnost, toda v resnici je nacionalni razdor vedno bolj naraščal prav zaradi nacionalnega zatiranja in neenakopravnosti, zaradi gospodarskega izkoriščanja itd. Sele v fazi osvobodilne vojne smo postavili odnose med narodi na drugačne, nove, boljše temelje. Razdružili smo se formalno, da bi se dejansko združili. V tej naši današnji skupnosti so priznane enake pravice, tako večjim, kakor tudi manjšim nacijam. Zdaj pri nas ni več hegemonije ene nacije nad drugo, in to je prav tisto, kar nas dela tako čvrste in monolitne.

Ce pogledamo naš petletni plan, ali če pogledamo naše proračune, vidimo, da si pri nas z vsemi silami prizadevamo, da bi čim prej in čim bolj dvignili vprav najbolj zaostale republike; da recimo Slovenija, Hrvatska in Srbija čim največje pomoče pomagajo zaostalim republikam, kakor so Makedonija, Crna gora, Bosna in Hercegovina. Prizadevamo si, da bi le-te čimprej približali ostalim, naprednejšim republikam. To je zelo velikega pomena za našo socialistično skupnost in naši narodi so vse to zelo pravilno razumeli.

Medtem ko so v stari Jugoslaviji narodi druge narodnosti vsiljevali razne ureditve in krmarje, ki so jih ti narodi potem po pravici smatrali za zatiralce in jih zaradi tega sovražili, danes prav republike teh narodnosti neenotno zahtevajo vodilni kader in strokovnjake iz tistih republik, ki so najnaprednejše. V čem se je stvar zdaj spremenila? V tem da je zdaj cilj teh vodilnih kadrov in strokovnjakov samo ta, da pomagajo v gospodarstvu in državnem aparatu, da pomagajo usposobiti domače kadre, ki jih v nekaterih republikah primanjkuje prav zaradi zatiralne politike prejšnjih režimov. Takšna pomoč rodi velike rezultate. Pri vseh naših narodih se odkrivajo veliki, samostojne sile. Pogledamo samo Makedonijo, ki žanje v tem pogledu sijajne uspehe.

Naši narodi so se zdaj prišli v svojem spoznanju tako daleč, da se že vidijo, da ne morejo drug brez drugega. Spoznali so, da je ta naša skupnost pogoj za vsestranski razvoj — gospodarski, kulturni, politični itd. Spoznali so, da je to pogoj za ohranitev njihovega obstanka in mirnega razvoja.

Popolna zmaga socializma zagotovljena v naši deželi

Bilo bi seveda napačno misliti, da je pri nas že dosežena popolna enotnost socialistične zavesti. Ne, to ne bo doseženo tako dolgo, dokler bo pri nas razredna borba, dokler bomo imeli elemente, ki zavirajo razvoj socializma v naši državi. Toda doseženo je glavno, in to je: velika večina delovnih ljudi naše države je že prišla do tega spoznanja in s tem je zagotovljena popolna zmaga socializma v naši deželi.

Tovariši akademiki, prej sem spregovoril nekaj besed o nacionalnem vprašanju pri nas, o procesu naših notranjih odnosov, o razvoju naše državne skupnosti, zdaj pa mi dovolite spregovoriti nekaj besed o odnosu med socialističnimi deželami. Kakšni bi morali biti po mojem mnenju odnosi med socialističnimi državami v dani etapi socializma v svetu. Marksizem-leninizem je teoretično in praktično rešil ureditve socializma kot sistema, kot nove družbene oblike. Ta sistem se je pokazal v svoji polni vrednosti kot najboljši in najpravičnejši družbeni red v Sovjetski zvezi. Mi zdaj v Jugoslaviji tudi gradimo socializem, a isto delajo z manjšimi ali večimi uspehi tudi druge dežele ljudske demokracije, toda vprašanje odnosov med deželami, ki grade socializem, ni bilo, niti ni moglo biti teoretično obdelano. Lenin in Stalin v svojih delih pravita, a to se je pozneje v ZSSR tudi uresničilo, da je možno uresničiti socializem v eni deželi posebej. Pri tem sta mislila predvsem na Sovjetsko zvezo, nikjer pa nista rekla, da bi to razen v Sovjetski zvezi nikjer drugod ne bilo mogoče. Da ne govorim o drugih deželah, lahko rečem, da se je to pokazalo kot povsem možno tudi pri nas v Jugoslaviji, čeprav nam to oporekajo razni modrijani, ki neutrudljivo brskajo po znanstvenih delih Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina, da bi našli citate za potrdilo svojih trditev. Poleg tega so tudi takšni pisniki, ki majojo z glavo in samo tjavdan kričati, ni mogoče in ni mogoče, zato ker oni tako pravijo in hočejo, da bi bilo tako. Toda stvarnost je močnejša od praznih želja, dejstva so močnejša od raznih trditev, pa naj bodo še tako vztrajne in zlonamerne. Mi vendarle uspešno in sigurno gradimo socializem, ne navkljub, marveč zaradi zgodovinske nuj-

nosti. Gradimo ga trdno verujoč, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo to vzgled tudi drugim narodom. Tu moram poudariti dejstvo, da bi mi gradili socializem v naši državi še hitreje in še lažje, če bi nas pri tem ne ovirali nekateri vodilni ljudje v deželah ljudske demokracije. Razume se, da takšno stališče kakor ga zdaj zavzemajo odgovorni ljudje, je komunisti proti naši državi, ni stališče, kakršno bi ustrezalo odnosom med socialističnimi deželami.

Priznati moram, da se nam zdi ta vztrajnost in neskrupuloznost v napadih na našo državo zelo čudna. To se nam zdi tembolj čudno zato, ker povzroča to veličansko škodo mednarodnemu delavskemu gibanju. Ne škoduje mednarodnemu delavskemu gibanju to, da hočemo mi zgraditi in da gradimo socializem v naši državi, marveč razni nerazumljivi koraki proti nam in razne laži, ki se vztrajno širijo proti nam, ki se pa hitro razgaljajo kot laži. No, zaradi tega ni mogoče valiti krivde na nas.

Z deželo, kakor je naša, ki je v volji ogromno pretrpela, bi ne smeli tako ravnati. Narodom, ki so toliko pretrpeli, je treba omogočiti, ne pa ovirati jih, da se čim prej rešijo bede, a to je možno samo z naglo industrializacijo in zgraditvijo socializma v naši deželi. Naši delovni ljudje imajo pravico preizkusiti in preveriti svoje sposobnosti in svojo vitalnost, če so se že osvobodili nacionalnega in socialnega zatiranja. To je potrebno in je več razlogov: prvič, da spoznajo, da so sposobni graditi in zgraditi novo socialistično družbo; drugič, da v tem ustvarjalnem poletu pri njih dozori socialistična zavest, da se otresejo vsega tistega negativnega, kar je tuje socializmu.

Vprašanje združevanja socialističnih dežel je komplicirana stvar. To ni samo vprašanje vodilnih ljudi, ali so za ali proti. To je daljši proces. To mora dozoriti v glavah vsaj večine delovnih ljudi tuj, da spoznajo potrebo in blagodernost tako s svojega nacionalnega, kakor tudi z internacionalnega gledišča. Pri tem imajo posebno vlogo gospodarski odnosi do take družbe, to je, na kakšni osnovi temeljijo in kako se razvijajo. Gospodarski odnosi med socialističnimi deželami temelje zdaj še na bazi kapitalistične menjave dobrin. Tu se ni še nič izpremenilo. Razume se, da takšni odnosi niso vzpodbuda za vedno čvrstje zblizanje socialističnih držav. To je delno razumljivo, če upoštevamo, da je večina dežel, o katerih tu govorimo, med vojno mnogo trpela in da si prizadeva, da bi se čim prej izmotala iz tega opustošenja. Vse to je razumljivo, toda nekaj ni razumljivo in sicer — da zavzemajo dežele ljudske demokracije v vprašanju menjave dobrin oziroma trgovine do Jugoslavije slabši odnos, kakor do kake kapitalistične države. Mi niti nismo od nikogar zahtevali, da bi delali v tem pogledu do nas kake izjeme, zaradi tega smo tudi izvajali razne ukrepe, da bi se izmotali iz vseh mogočih obstoječih težav. Pri tem nismo nikoli storili ničesar, kar bi se razlikovalo od ukrepov naših zaveznikov na vzhodu, to se pravi, delali smo, kar so delale tudi druge dežele ljudske demokracije. Če komu to ni bilo po volji, tedaj je treba črpati povod za napade na našo državo iz teh vprašanj, ne pa si izmišljati razne stvari, ki jih sploh ni.

Vidite, teh vprašanj, ki sem se jih prej dotaknil, bi se morali lotiti pri njih pogumno reševati vsaj delno, če jih želi ni mogoče povsem. Glejte, v tem je bistvo vsega, ne pa v nekakšnem našem odklonu s poti socializma.

Internationalizem mora temeljiti na dejstvih, ne pa samo na besedah

Zdaj pa še nekaj o internacionalizmu in nacionalizmu, torej o temi, ki se zdaj čisto omenja v zvezi z napadi na našo državo. Internationalizem ni abstraktnost. Temeljiti mora na dejstvih, ne pa samo na besedah. Internationalizem temelji na dejstvih, na tem, kako naprednejši razred, delavski razred, ali dežele, ki že gredo v, oziroma grade socializem, pomenujejo svoje interese. Ali jih pomenjuje kot del splošnih interesov, ali kot svoje ozke, nacionalne ali državne interese. Ali ta razred ali državo zanima ali ne zanima, kaj se dogaja z drugimi, z delavskim razredom drugih dežel, kaj se dogaja z drugimi podobnimi državami, ali se vesela ali ne vesela uspeha drugih dežel, ki gredo v socializem. Kaj so osnovne poteze nacionalizma, smo povedali že prej, a kaj je internacionalizem, to lahko vidimo iz dneva v dan v praksi, v tem ali kak naprednejši razred ali država, ki gre v socializem, podpira ali pomaga tistem naprednemu gibanju ali državi, ki je te pomoči in podpore potrebna, važno je tudi, v kolikšni meri se nudi ta pomoč ali podpora. Podpirati po svojih možnostih napredna gibanja v svetu ali dru-

ge socialistične dežele, ki jim je takšna pomoč nujno potrebna, to je internacionalizem v pravem pomenu besede.

Nam nenehno očitajo, da smo nacionalisti ne da bi pri tem navedli le en pravi razlog za takšne neodgovorne trditve. Kakšno je bilo v tem pogledu naše stališče med osvobodilno vojno? Razume se, da je bilo internacionalistično, ker smo v tej vojni vestno izpolnili ne samo svojo nacionalno, marveč tudi internacionalno dolžnost. Kakšno je bilo v tem pogledu naše stališče po končani vojni? Razume se, da je bilo internacionalistično, ker smo z vsemi silami pomagali tistim deželam ljudskih demokracij, ki jim je bila naša pomoč potrebna, ne glede na to ali so za našo pomoč zaprosile ali ne. Nikoli nismo opustili prilike, da smo nudili možno pomoč tistim naprednim gibanjem v drugih deželah, ki so bila naše pomoči potrebna, ne oziraje se na to, ali so za to pomoč zaprosile ali ne. Takšnih naših stališč niti do danes nismo opustili.

O tem ali smo nacionalisti ali ne, lahko rečem tole: mi smo prav toliko nacionalisti, kolikor je potrebno, da razvijemo v naših ljudeh zdrav socialistični patriotizem, a socialistični patriotizem je v svojem bistvu internacionalizem. Socializem ne zahteva od nas, da bi se odrekli ljubezni do svoje države, socialistične države, da bi se odrekli ljubezni do svojih narodov. Socializem ne zahteva od nas, da bi si ne prizadevali z vsemi svojimi silami čim prej zgraditi socialistično državo, da bi tako ustvarili našim delovnim ljudem boljše življenjske pogoje. Naš ustvarjalni polet v graditvi naše države, to je ustvarjalni polet naših delavcev, naše mladine, naše ljudske inteligence ter vseh naših delovnih kmetov in državljanov, ki v Ljudski fronti prostovoljno prispevajo svoj delež pri tej graditvi, vsega tega ne smemo in ne moremo karakterizirati kot nekakšen nacionalističen odklon. Ne, to je socialistični patriotizem, ki je po svojem bistvu globoko internacionalističen in zaradi tega smo mi nanj tudi ponosni.

Prej sem se dotaknil teh vprašanj kratko, to se pravi, navedel sem samo nekaj primerov. Nisem konkretno navajal bistva raznih ovir in nepravilnosti ukrepov proti naši državi s strani dežel ljudske demokracije, oziroma vseh tistih, ki bi v nobenem primeru ne smeli tako ravnati. Vse to puščam za drug; čeprav bi to momentano vso stvar bolj osvetlilo, vendar bi v dosedajni situaciji to skupni stvari ne koristilo, marveč škodovalo.

Vprašanje odnosov med socialističnimi deželami

Tovariši akademiki, moram se boste vprašali, zakaj sem danes tu govoril prav o teh stvareh? Zdelo se mi je potrebno govoriti prav pred tem visokim zborom o teh stvareh, ki so globoko povezane z našo stvarnostjo v deželi, z našim družbenim življenjem. Te stvari so čvrsto povezane ne samo z vprašanjem daljnega razvoja socializma v svetu. Napredni svet pazljivo gleda na dežele, ki ustvarjajo doma najnaprednejši družbeni red — socializem, toda prav tako zasleduje tudi to, kakšne odnose ustvarjajo te dežele med seboj. Toda ne samo, da najnaprednejše sile na svetu budno zasledujejo, kaj se dogaja v socialističnih deželah, marveč to prav tako budno zasledujejo tudi reakcionarne sile sveta, ki si nedvomno prizadevajo izkoristiti zase vse negativne pojave, ki nastajajo v odnosih med socialističnimi deželami. Vprašanje teh odnosov ni tako preprosta stvar, stvar, ki lahko zanima, oziroma ki zadeva nje same, to se pravi same socialistične dežele, ali bolje rečeno dežele, ki grade socializem. Ne, to vprašanje je veličanska pomena z internacionalnega gledišča. Pravilno postavljanje teh medsebojnih odnosov v dani etapi, ko obstajajo vzporedno s socialističnimi tudi kapitalistične dežele, ko imamo že narode, ki so nacionalno zatirani, ko imamo že brezdušno kolonialno podjarmljenje itd., na tej etapi družbenega razvoja v svetu morajo biti odnosi med deželami, ki grade socializem, urejeni tako, da ohrabre vse, zlasti pa male narode v borbi za njihovo nacionalno in socialno svobodo in enakopravnost. Ti odnosi morajo biti vzgled ali bolje rečeno vzpodbuda za nadaljnji razvoj socializma v svetu, ne pa da so cokolik tega razvoja.

Ob koncu bi vam rad povedal da je vaša vloga, vloga znanstvenikov, bodisi direktno ali indirektno v reševanju vseh teh vprašanj, velike važnosti. Napačno bi bilo misliti, da je to stvar nas nekoliko vodilnih ljudi; ne, to vprašanje mora zanimati vse naše delovne državljane, zlasti pa vas, znanstvenike, ker se bo to lahko pravilno rešilo samo tako, da imamo prav, to se pravi, da bomo ne oziraje na vse težave, prispevali vse svoje umstvene in fizične sposobnosti za izpolnitev pet-

letnega plana, za zgraditev socializma v naši državi. Ta vprašanja bodo likvidirana v trenutku, ko bomo to dosegli, to se pravi, ko bomo ustvarili državljano naše socialistične domovine boljše gospodarske in kulturne domovine boljše gospodarske in kulturne življenjske pogoje. Po uresničenju tega imate vi, znanstveniki, veliko in častno nalogo, ki jo boste, o tem sem prepričan, tudi izpolnili ne samo v interesu naših narodov, marveč tudi v interesu internacionalizma.

Vi, znanstveniki, imate veliko vlogo v tem, da se bo pravilna rešitev nacionalnega vprašanja v naši deželi tudi nadalje pravilno razvijala v smeri vedno globlje kulturne in duhovne enotnosti naših narodov, da se bodo čim prej izživele in odstranile razne napake nacionalističnega značaja, ki še ovirajo naše napore v graditvi socializma v naši državi.

Strumiške močvirje be kmalu črne polje

Strumiške polje je bilo dolgo vrsto let leglo komarjev. Malarija je katastrofalno kosila žrtve po okoliških vaseh in v sami Strumici. Od Monospitovskega blata pa vzdolž reke Strumice se je ogromna površina plodnega zemljišča počasi spreminjala v neplodno in nezdružljivo močvirje. Bila je nevarnost, da se tepega dne vse to polje spremeni v močvirje.

Po osvoboditvi se je razširila vest, da bo ljudska država izboljšala Strumiške polje, da se bo uredilo korito reke Strumice, da bodo regulirali nevarne planinske hudournike in izgradili kanal, po katerem se bo odtekala voda iz močvirja in ki bo namakal vse polje. S tem se bo obenem izsušilo tudi veliko Monospitovsko blato.

V smislu petletnega načrta je lanske leto začelo podjetje za melioracijo Strumiške polja »Monospitovo« delo na izsuševanju teh močvirij. Pri delavci so bile mladinske delovne brigade, ki so dosegle izredne uspehe. Obenem so prišli na delo tudi težki buldožerji in s svojimi plugi začeli rezati Strumiške polje. Začela se je borba za spremenitev močvirij v rodovitne njive, na katerih bodo gojili sredozemske kulture: bombaž, mak, riž in druge.

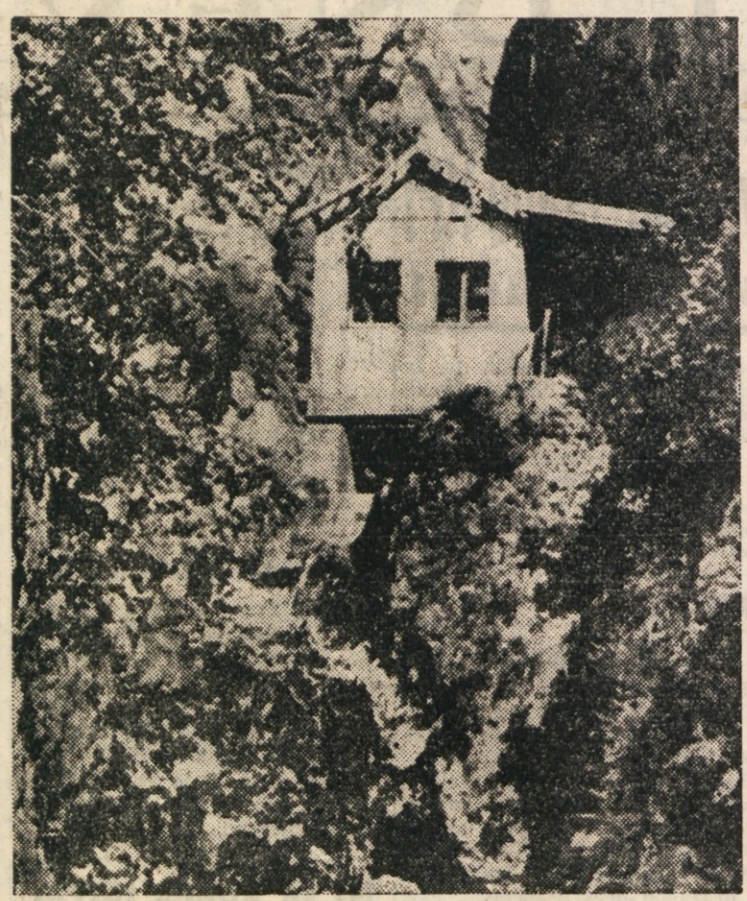
»Dobro se spominjam dni, ko je začelo propadati Strumiško polje, začne pripovedovati stari Gligor Kostev iz Zubova. Tedaj sem bil še otrok. Turki so ljudstvo toliko trpinčili, da so mnogi odšli v borbo za svobodo. Skrivali so se v gostih gozdovih Belasice in Ograzdena in od tod napadali Turke. Nešteto krat so Turki poskušali, da jih uničijo, in zaenkrat so pošiljali svoje vojake na planine v borbo.

Turška vojska je prišla nekega dne namesto s puškami in krivimi sabljami s sekirami. Rekli so nam, da bodo posekali vse gozdove v okolici, da se uporniki ne bi mogli v njih skrivati. In posekali so zlate gozdove Belasice in Ograzdena... In od tedaj prav tako zasleduje tudi to, kakšne odnose ustvarjajo te dežele med seboj. Toda ne samo, da najnaprednejše sile na svetu budno zasledujejo, kaj se dogaja v socialističnih deželah, marveč to prav tako budno zasledujejo tudi reakcionarne sile sveta, ki si nedvomno prizadevajo izkoristiti zase vse negativne pojave, ki nastajajo v odnosih med socialističnimi deželami. Vprašanje teh odnosov ni tako preprosta stvar, stvar, ki lahko zanima, oziroma ki zadeva nje same, to se pravi same socialistične dežele, ali bolje rečeno dežele, ki grade socializem. Ne, to vprašanje je veličanska pomena z internacionalnega gledišča. Pravilno postavljanje teh medsebojnih odnosov v dani etapi, ko obstajajo vzporedno s socialističnimi tudi kapitalistične dežele, ko imamo že narode, ki so nacionalno zatirani, ko imamo že brezdušno kolonialno podjarmljenje itd., na tej etapi družbenega razvoja v svetu morajo biti odnosi med deželami, ki grade socializem, urejeni tako, da ohrabre vse, zlasti pa male narode v borbi za njihovo nacionalno in socialno svobodo in enakopravnost. Ti odnosi morajo biti vzgled ali bolje rečeno vzpodbuda za nadaljnji razvoj socializma v svetu, ne pa da so cokolik tega razvoja.

Ob koncu bi vam rad povedal da je vaša vloga, vloga znanstvenikov, bodisi direktno ali indirektno v reševanju vseh teh vprašanj, velike važnosti. Napačno bi bilo misliti, da je to stvar nas nekoliko vodilnih ljudi; ne, to vprašanje mora zanimati vse naše delovne državljane, zlasti pa vas, znanstvenike, ker se bo to lahko pravilno rešilo samo tako, da imamo prav, to se pravi, da bomo ne oziraje na vse težave, prispevali vse svoje umstvene in fizične sposobnosti za izpolnitev pet-

Letos v vasi Zubovu ni nihče zbolel zaradi malarije. Če danes vprašate Zubovljane, kako jim gre, ti bodo pripovedovali, da jih mrlica več ne uničuje, da so zdravstvene skupine z univerzalnimi sredstvi uničile v močvirjih komarje in njihove zalege, tako da jih ni več. Pripovedovali vam bodo o buldožerih in o kanalih, ki bodo zbiral vso vodo iz močvirij in hudournikov. Trdno so prepričani, da bo njihovo polje za kakšno leto popolnoma izsušeno. In ne bodo se prevarali.

Spodaj na polju pa se ljudje trudijo, da bi v celoti izvršili letošnji delovni načrt. Skoro vsi delavci so iz okoliških vasi. Naj-

TITOVA PECINA V BLIZINI DRVARA, KJER JE BIL GLAVNI STAB NARODNOOSVobodILNE VOJSKE.

boljša delovna skupina je skupina demobiliziranega borca JA Lutfi-ja Mustaje. Ko je bil še v vojski, so mu starši pisali, da se je začelo izboljševanje Strumiškega polja. Ze tedaj se je Lutfi odločil, da bo po odsluženju vojnega roka odšel na izsuševalna dela. Cim je prišel domov, je zbral tovarise iz vasi in prišel na delo, kjer se je njegova skupina takoj izkazala. Pila je začela delati na akord in dvignila delovni ucinke.

Prišli smo delat ne zaradi zaslužka, čeprav dobro zaslužimo, pripoveduje Lutfi, ampak da jutri ne gledamo več svojih otrok, kako umirajo zaradi malarije. Mrlica je tresla tudi mene in vse moje doma. Dokler ne končamo melioracije, sploh ne grem s tega dela.

Pred vasio Turnovo dela mladinska brigada buldožeristov. Ogromni in močni stroji pehajo pred seboj cele kope zemlje. V brnenju motorjev se komaj čuje glas voditelja brigade Vasila Mitvea, ki kaže mladincem prostor, kjer morajo delati stroji.

»Oni so naša glavna moč,« govori o buldožeristi direktor urejevalnih in izsuševalnih del. »Noč in dan delajo in nikoli niso po stanjilju vprašanje delovnega časa niti so se pritoževali, da bi bili utrujeni. Buldožerji vodijo bile od spomladi. Lani so bili kot bri-

gadniki v delovni brigadi in so se na posebnem tečaju usposobili za vodje buldožerjev. Odlični so ti dečki.

Buldožeristi delajo s polno paro. Potrebno je, da izkopljejo samo še 300 metrov novega korita reke Strumice in odstranjena bo nevarnost, če pade večji dež, da nam dosejajna dela uniči. Ravno zaradi tega delamo dan in noč in se dela pri svetlobi električnih žarnic.

Pri melioraciji Strumiškega polja so bili doseženi do sedaj veliki uspehi. Izkopali so kanal Belasice v dolžini 16 km. Po tem kanalu se bo odtekala voda iz Monospitovskega blata in hudourniki z Belasice. Ta kanal bo v prihodnosti služil tudi za namakanje polja. Preko tega kanala bo zgrajen tudi več mostov.

Lanskega leta in letos je bilo na Strumiškem polju izkopano okoli 450.000 kubičnih metrov zemlje. Ko bodo letošnja dela na Strumiškem polju končana, bo pridobljeno od močvirja 1700 ha rodovitne zemlje, ki jo bo mogoče obdelati v prihodnjem letu.

V nekaj letih bodo tukaj posevki velika poljedelska posestva namesto sedanjih močvirij. Na njem ne bo več rasla vrba in travnika, ampak bodo na Strumiškem polju uspevali bombaž, riž in mak.

PO SLEDOVH NOVEGA nemškega imperializma

Po prvi svetovni vojni se je začel prepoved in oživanje nemškega imperializma z na pol tajnim organiziranjem različnih zvez, društev in formacij militarističnega značaja. Pod izgovorom zaščite interesov nekdanjih cesarskih vojakov ali pa tudi pod masko različnih telesnovojnih in športnih organizacij so nastale na ozemlju Weimarske Nemčije popolne vojaške organizacije, kot »Orgesch« in »Stahlhelm«, iz katerih se je pozneje razvila redna nemška armada.

Leto 1948 v maršalkatem pogledu spominja na prva leta weimarske republike. Svetovni tisk imenuje »Crne garde« v ameriški okupacijski oblasti, v zadnjih tednih pa so bili opaženi novi pojavi, ki kažejo, da se v zapadnih področjih Nemčije razvijajo nevarne tendence, ki naj bi obrodile nemški militarizem. Pred dobrim tedom je krožil po Berlenu letak, ki ga je izdala »Kommando der Widerstandsbewegung der republikanischen Schutzformation in Deutschland«, v katerem se demagoško obrača na nemško prebivalstvo s pozivom, da energično nastopi proti nemškim levčarskim politikom kot so Pieck, Grotewohl in Ulbricht,

ki jih omenjeni letak imenuje »sovražniki človeštva« in Demagoški slog hujškega pisarja spominja na letake prvih formacij SS iz časa weimarske republike in ime »Schutzstaffeln« je samo nadomestek znanih »Schutzstaffeln«. Ze samo iz teh ugotovitev lahko sodimo o izvornosti teh letakov.

Mednarodni opazovalci razvoja v Nemčiji so bili presenečeni že mnogo bolj z drugim letakom, ki so ga razširjali nemški visokofici v svojih krogih in središčih v zapadnih okupacijskih oblasteh Nemčije, na univerzi v Goettingenu (angleška okupacijska oblast) in v Freiburgu (francoska oblast). Ta letak se obrača zlasti na nemške oficirje in poziva na denarne zbirke za rešitev nemških generalov, ki jih je sodil in obsodil mednarodni vojaški tribunal v Nuernbergu. V tem letaku piše general pehote Brenneke dobesedno tudi tole:

»V Nuernbergu operira sodni tribunal sam s lažmi in krivim pričanjem. Prepričan sem, da bi se morale zlasti družine s staro vojaško tradicijo zavedati, da v nuernberških procesih v vprašanju in na tehnični ravne usode teh bogatih tradicij nemškega naroda. Ce pride do diskreditaci-

Ne sabotaža, temveč sodelovanje z ljudsko oblastjo je potrebno

(Nadaljevanje s 1. strani)

stradija, ki je še danes na vodilnem mestu Enotnih sindikatov v Trstu. Nočemo razpravljati o aktivnosti in predvsem o sindikalni liniji, ki jo danes vodijo nekateri sindikalni voditelji tipa Destradi in ki jo del tržaških delavcev še trpi. Za takovrstne razprave bomo imeli še prilike.

Hočemo pa dokazati delavcem nekatere akcije, ki jasno izražajo igro teh sindikalnih voditeljev, ki so zapustili razredno linijo, ki jo so vodili Enotni sindikati od svojega nastanka. Ta igra služi kot dokaz zvestobe voditeljem »grumenih« sindikatov, s katerimi se hočejo, čeprav za ceno razredne sindikalne linije, sporazumeti. Drugič pa zato, da si dajo kako lažje delo, kot pa je dolžna borba proti vojaški upravi in njeni pristranosti v škodo delavstva.

Opomniti je treba, da so g. Destradi in njegovi, zato da bi imeli proste roke pri teh akcijah, ki služijo samo sovražnikom delavskega razreda, eliminirali na najbolj protidemokratski način iz vodstva Enotnih sindikatov vse one tovarise, kakor Luxo, Vojmirja itd., ki so ostali zvesti razredni liniji Enotnih sindikatov in se pri njihovem sedanjem postopanju uprli. To se je dogajalo, medtem ko je »El Lavoratore« pod velikimi naslovi kričal: »Možno je doseči enotnost ne glede na kakršni kol predsodek!« (»El Lavoratore« od 15.10.1948) ali: »Sindikalna enotnost se lahko doseže ne glede na ideološke razlike!«

Destradi torej je mnenja, da je možna sindikalna enotnost ne glede na predsodek ali ideološke razlike s tistimi, ki so z denarjem razrednega sovražnika ustanovili v Trstu »grumene« sindikate, ne smatra pa, da je možna sindikalna enotnost ne glede na ideološke razlike s tovarisi Luxo in Vojmirjem, ki sta razredno vodila tržaško delavsko gibanje od osvobodilne borbe do ustanovitve Enotnih sindikatov in v vseh njihovih borbah.

Cim so roke proste, se lahko na šest sindikalni enotnosti nudi dokaz o zaupanju in se pokori ukaz Delavske zbornice, da se polagoma intervenira tudi v zadeve cone B, s katerimi se Delavska zbornica skupno z ostalo reakcijo že več časa ukvarja.

In eva novega protesta na VUJA, protest, ki se kakor ostali članki, ki jih »El Lavoratore« objavlja v ničemem ne razlikuje od protestov, ki jih reakcija od osvojitve do danes objavlja v svojih napadih, proti coni B. Nečemu pa je protest služil, in sicer temu, da je omejeval Enotne sindikate s protisindikalno, protidelavsko akcijo iz enostavnega vzroka, ker brani skupino delavcev, ki s tem da ne spoštujejo ukrepov, ki jih je v maju izdala ljudska oblast glede zamenjave valute, da se prepreči spekulacija

z denarjem, obremenjujejo gospodarstvo v coni B, kar je v negotovno škodo vseh ostalih delavcev.

Poudariti je treba tudi, da je bil takrat ta ukrep izdan sporazumno s sindikati, ki so ga smatrali za povsem upravičenega in ki jih je v coni B vodil Semilli, dočim je bil Destradi tudi takrat eden glavnih predstavnikov Enotnih sindikatov. Toda takrat so sindikati imeli vodstvo, ki ni sklepalo kompromisov z Delavsko zbornico in toliko manj je nasedalo raznim provokacijam.

Druga skrb gospoda Destradija da si pridobi zaupanje Delavske zbornice in ki je zopet v nasprotju z linijo naših sindikatov, je njegovo stališče, ki ga je zavzel s pismom poslanim okrognemu ljudskemu odboru v zvezi z odpuštitvijo dveh delavcev v Izoli.

Ta dva delavca, člana sindikalne podružnice, sta, namesto da bi vršila svojo dolžnost v interesu vseh delavcev tovarne, ki so žrtve razdiralnega dela reakcije in njenih zaveznikov na delu, ki hoče oškodovati proizvodnjo in vse gospodarstvo, podpisala dokaj provokatorsko razpredelnico življenjskih potrebščin, ki je bila potem poslana tudi drugim tovarnam, da bi tako dobili podpornike za to provokatorsko postavljanje zahtev.

Ta razpredelnica bi se morala, kakor je rečeno v kratkem spremnem pismu, »takoj preučiti, da se delavski razred reši pred težkimi življenjskimi pogoji, ki jih je že leta prisiljen prenašati.«

Da obrazložijo čitateljem in vsem delavcem izzivalni značaj te razpredelnice in upravičenost ukrepov proti zanosavateljem, bomo navedli podatke iz te razpredelnice, ki je jemala za podlago primer povprečne družine starih oseb.

Skupni znesek v jugolirah za predmete, ki so navedeni pod najnujnejšimi potrebščinami znaša 43.470 jugolir, kar naj bi po njihovem morala biti najmanjša plača delavca v coni B. Skupni znesek navedenih predmetov, ki bi se nabavili na prostem trgu v coni A, bi znašal 120.000 jugolir.

V količinah potrebnih živil zahtevata zanosavatelja 13 kg olja in maslobo za en mesec, 3 litre vina na dan, 1,20 kg rib dnevno, da ne omenjamo testenin, krompirja, fižola, zelenjave, sadja, koruzne moke, kruha, mleka, ki bi skupno z maslobo in s sladkorjem tehtali 10.115 kg dnevno živil. Razen tega štiri obleke letno, štiri pare čevljev letno, strikarni popravilo čevljev letno, osem volnenih majic letno, zimski plašč, da ne navajamo nogavic, robcev, letnih majic, srajc, kombiniz in hišne preje.

To so glavni podatki razpredelnice, ki jo Destradi smatra kot »razpredelnico, ki odgovarja sedanjim življenjskim potrebščinam v coni B«, in v obrambo katere grozi z resnimi represalijami.

Toda škoda za Destradija in njegove družabnike, ki so zapustili razredno linijo in zgubili orientacijo v toliki meri, da niti ne vedo več, na kateri strani je sovražnik, da se z njim ne strinjajo niti delavci omenjene tovarne. Ne strinjata se z njim niti oba odpuščena delavca, to je Chica in Musizza, ki sta priznala, da je podobno računanje popolnoma nerealno in neodgovarjajoče.

Treba je tudi poudariti, da bi morala ta razpredelnica služiti za ureditev nekaterih plač v tovarni in da zaradi zakasnitve, s katero je bila predložena in zaradi njene neuporabne vsebine ni bilo mogoče še urediti teh plač, kar je edino v škodo prizadetih delavcev.

V svojem protestu pravi Destradi, da »si pridruže pravico nastopiti v zaščito interesov delavskega razreda«. Tudi mi svetujemo Destradiju, naj končno nastopi, toda proti imperializmu in proti kliki gospodarjev, tako kakor lahko nastopijo Enotni sindikati proti velikim krivicam, ki je vsako uro dogajajo v coni A, ki je pod pokroviteljstvom vojaške uprave.

Svetujemo mu tudi, naj se ne zanima za zadeve v coni B, kjer morajo sindikati voditi delavce za povvišanje in izboljšanje proizvodnje, kar je edino sredstvo za izboljšanje prejemkov in kupne močnosti, to je, da se delavstvu da čim več, stopostoma kakor naše gospodarstvo urejuje, zahvaljujoč se ljudski oblasti, ki varuje naše gospodarstvo tako pred Marshallovim načrtom kakor pred drugimi spekulacijami.

Ljudska oblast in tudi naši sindikati dobro vedo, da delavci nimajo vsega, kar potrebujejo, kar niso tega nikoli imeli v preteklosti, dokler so vladali delavci, sevečali; toda tudi delavci vedo, da se letos živi v coni B bolje kakor lani in da bo prihodnje leto še boljše kakor leto. Vedo, da je naš brezposelnost izginila, dočim v coni A narašča. Vedo tudi, da se naš gospodarstveni položaj stalno boljša in da je ljudska oblast z dejanji pokazala, da zna reševati gospodarska vprašanja s sodelovanjem delavcev.